

Týždeň od 5. do 11. augusta 2018

PETROVA SLUŽBA (SK 9–12)

TEXTY NA TENTO TÝŽDEŇ

Skutky 9,32–43; 10,1–48; 11,1–30; 12,1–18

ZÁKLADNÝ TEXT

³⁴Peter sa teda ujal slova a povedal: Naozaj poznávam, že Boh nikoho neuprednostňuje, ³⁵ale v každom národe mu je milý ten, kto sa ho bojí a koná spravodlivo. (Sk 10,34.35)

Po Pavlovom odchode do Tarzu sa Peter opäť stáva hlavnou postavou Lukášovho rozprávania o ranom období kresťanskej cirkvi. Peter je vykreslený ako služobník putujúci po Judsku a okolitých oblastiach. Lukáš v krátkosti zaznamenáva dve zázračné udalosti – uzdravenie Eneáša a vzkriesenie Tabity (Dorkas) –, po ktorých nasleduje príbeh o Kornéliovi (Skutky 10).

Obrátenie pohanov bolo v apoštolskej cirkvi tou najkontroverznejšou témou. Debaty, ktoré nasledovali po Kornéliovom obrátení, vzniknuté problémy nevyriešili. Ale vyliatie Ducha pripomenulo Petrovi a bratom v Jeruzaleme udalosti Turíc a pomohlo ich presvedčiť, že požehnanie evanjelia nie sú obmedzené len na Židov. Medzitým sa aj cirkev v Antiochii postupne začala otvárať pre prijatie pohanov.

Tento týždeň sa budeme venovať aj novému prenasledovaniu, ktoré sa odohralo počas vlády kráľa Herodesa, a všimneme si jeho vplyv na apoštolov, ktorých sa predtým nedotklo prenasledovanie vedené Pavlom (Šavlom).

ZÁZRAKY V SLUŽBE EVANJELIA

³⁶V Joppe žila učenička menom Tabita, čo v preklade znamená Srnka. Robila mnohé dobré skutky a štedro dávala almužny. ³⁷Práve v tých dňoch však ochorela a zomrela. Poumývali ju a vystrelili ju v sieni na poschodí. ³⁸Pretože Lydda je blízko Joppy a učenici sa dopyčali, že je tam Peter, poslali k nemu dvoch mužov so žiadosťou: Bez meškania príď k nám! ... ⁴⁰Peter poslal všetkých von, kľakol si a pomodlil sa. Potom sa obrátil k mŕtvej a povedal: Tabita, vstaň! Ona otvorila oči a keď uvidela Petra, posadila sa. ⁴¹Peter jej podal ruku a pomohol jej vstať. Potom zavolať svätých a vdovy a postavil ju pred nich živú. ⁴²Dozvedela sa to celá Joppa a mnohí uverili v Pána. (Sk 9,36–42)

Prečítaj si text Sk 9,32–35. Aká podobnosť je medzi Ježišovým zázrakom zaznamenaným v Luk 5,17–26 a uzdravením Eneáša? Prečo malo podľa teba toto uzdravenie taký veľký vplyv na ďalšie udalosti v danom regióne?

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

Napriek stručnosti záznamu o uzdravení Eneáša nám táto udalosť pripomína známy príbeh z Kafarnauma, kde Ježiš uzdravil ochrnutého (pozri Mar 2,1–12 a Luk 5,17–26). Dokonca aj detail s posteľou je podobný. Eneášovo uzdravenie malo obrovský vplyv na ďalšie udalosti nielen v Lydde, ale aj v prímorskej rovine Šáron.

Prečítaj si text Sk 9,36–43. Uvažuj nad udalosťami Tabitinho vzkriesenia. Ako by si reagoval na podobnú skúsenosť ty? Prečo je udalosť vzkriesenia taká pozoruhodná a mimoriadna?

Tabita bola veriacou ženou, ktorú v jej okolí milovali pre jej štedré skutky a dary, ktorými slúžila. Aj príbeh jej vzkriesenia sa podobá na zázrak, ktorý vykonal Ježiš, keď vzkriesil Jairovu dcéru (pozri Luk 8,41.42.49–56). Svedkom Ježišovho zázraku bol Peter. Podobne ako Pán, aj Peter všetkých požiadal, aby opustili miestnosť (porovnaj Sk 9,40 a Mar 5,40). Kľakol si, pomodlil sa, obrátil sa k mŕtvej a povedal: „Tabita, vstaň!“ (Sk 9,40)

Hoci apoštoli konali mnoho zázrakov, v skutočnosti išlo o Božie skutky, ktoré sa diali prostredníctvom apoštolov (Sk 5,12). Podobnosti s Ježišovými zázrakmi mohli cirkvi vtedy – a nám dnes – pripomínať, že nezáleží ani tak na tom, kto je nástrojom Božieho skutku, ale miera a ochota jeho podriadenosti Bohu (pozri Ján 14,12). Keď Bohu dovolíme, aby nás zapojil do služby evanjelia, môžu sa diať veľké veci. Peter nielenže vzkriesil Tabitu, ale tento zázrak viedol k obráteniu mnohých veriacich v Joppe (Sk 9,42).

- Niektorí ľudia si myslia, že aj oni by prežili obrátenie a uverili by, keby videli skutočný zázrak tak ako veriaci v Lydde alebo v Joppe. A hoci zázraky niekedy niektorých ľudí privedú k viere, v Biblii je mnoho príbehov tých, čo videli zázraky, ale neuverili. Na čom by teda mala byť založená viera človeka?

APLIKÁCIA

UNIVERZÁLNY DOSAH EVANJELIA

²⁵Ked' Peter prichádzal, Kornélius mu vyšiel v ústrety, padol mu k nohám a hlboko sa klaňal. ²⁶Ale Peter ho zodvihol so slovami: Vstaň! Aj ja som len človek. ²⁷Zhovárал sa s ním a tak vstúpil do domu, kde našiel veľa zhromaždených. ²⁸Povedal im: Vy viete, že Židovi nie je dovolené stretať sa s cudzincom alebo ísť za ním. Mne však Boh ukázal, že o nikom nesmiem hovoriť, že je poškvrnený alebo nečistý človek. (Sk 10,25–28)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Po vzkriesení Tabity sa Pavol dlhší čas zdržal v dome garbiara Šimona (Sk 9,43). V Cézareji, vzdialenej asi štyridsať kilometrov od Joppy, žil v tom čase rímsky stotník Kornélius. On aj jeho rodina verili v Boha, hoci formálne neboli stúpenkami judaizmu a Kornélius bol stále neobrezaným pohanom. Boh mu však dal videnie, v ktorom ho vyzval, aby k sebe prostredníctvom poslov pozval Šimona Petra (Sk 10,1–8).

Prečítaj si text Sk 10,9–16.28.34.35. Uvažuj o skúsenosti, ktorú prežil Peter. Aký postoj Peter napokon zaujal? Prežil si aj ty niekedy také Božie volanie, ktorému si spočiatku nerozumel? Ako a na základe čoho si sa napokon rozhodol?

Je dôležité pochopiť, že Petrovo videnie sa netýkalo jedla, ale ľudí, ako to potvrdzuje aj samotný Peter (Sk 10,28). Áno, udialo sa to okolo obeda, Peter bol hladný a hlas ho vyzval, aby zabíjal a jedol. Boh však prostredníctvom tohto videnia nechcel odstrániť rozdiel medzi čistými a nečistými zvieratami. Chcel Petra naučiť, že evanjelium je dobrou správou pre všetkých ľudí.

Zámerom tohto videnia bolo prelomiť Petrov odpor voči pohanom. Peter predpokladal, že ak vstúpi do Kornéliovho domu a bude s ním stolovať, poškvrní ho to a nebude môcť prísť do Božej prítomnosti alebo ho oslavovať v chráme. V prvom storočí sa Židia z Judska a okolitých oblastí snažili vyhýbať neobrezaným pohanom.

Problémom bola vtedajšia teológia, ktorá vylučovala pohanov zo spoločenstva Izraela. Takýto postoj však bol prekrútením významu existencie Izraelitov ako národa, ktorý mal celému svetu sprostredkovať poznanie pravého Boha. Kedže obriezka bola znamením abrahámovskej zmluvy, neobrezaným pohanom sa Židia vyhýbali a opovrhovali nimi. Bez toho, aby pohania prijali obriezku a stali sa Židmi, v žiadnom prípade nemohli mať účasť na požehnaníach zmluvy. Takýto postoj však bol nezlučiteľný so skutočným zmyslom Ježišovej smrti. Kresťania sa mali túto lekciu dozvedieť už čoskoro.

APLIKÁCIA

- Prečítaj si texty Títovi 2,11; Gal 3,26–28 a Ef 2,11–19. Čo sa z týchto veršov dozvedáme o univerzálnom dosahu evanjelia? Prečo je zlé, keď si kresťania pestujú predsudky založené na etnickej príslušnosti voči akejkolvek skupine ľudí?

DAR DUCHA

¹⁵Len čo som potom začal hovoriť, zostúpil na nich Duch Svätý, a to tak, ako zostúpil na začiatku aj na nás. ¹⁶Vtedy som si spomenul na slovo Pána, ktorý povedal: Ján krstil vodou, ale vy budete pokrstení Duchom Svätým. ¹⁷Ak im teda Boh daroval taký istý dar ako nám, ktorí sme uverili v Pána Ježiša Krista, ktože som potom ja, aby som mohol prekážať Bohu? ¹⁸Keď to počuli, upokojili sa a oslavovali Boha, hovoriac: Boh teda aj pohanom daroval pokánie, aby mali život. (Sk 11,15–18)

Text Skutky 10,44–48 odhaľuje veľmi dôležitý moment histórie ranej cirkvi. Prvýkrát jeden z apoštolov kázal evanjelium neobrezaným pohanom. Na rozdiel od veriacich zo skupiny helenistov, apoštoli a kresťania z Judska neboli pripravení prijať do cirkvi pohanov, ktorí uverili v Krista. Keďže Ježiš bol Mesiášom Izraelitov, mysleli si, že evanjelium má byť hlásané Židom – blízkym i ďalekým. Pohanovia by podľa nich mali najprv konvertovať na judaizmus, a až potom by ich mohli prijať do spoločenstva viery. Inými slovami, na to, aby sa pohanovia mohli stať kresťanmi, museli by sa najprv stať Židmi. Práve takéto uvažovanie kresťanov zo Židov sa malo čoskoro začať meniť.

Dar jazykov, ktorý dostal Kornélius a jeho domácnosť, bol jasným a viditeľným znamením, že Boh je ochotný urobiť pre obrátených pohanov, ktorí prijali Krista, to isté, čo pre židovských učeníkov počas Turíc (Sk 2). Bolo by preto chybou vyžadovať od pohanov, aby najprv prijali židovskú vierouku. Boh nikoho v otázke spasenia neuprednostňuje – Židia aj pohanovia sú si pred Bohom rovní.

Prečítaj si text Sk 11,1–18. Ako na Petrovu skúsenosť v Cézarei reagovali apoštoli v Jeruzaleme? Ako by si asi na ich mieste reagoval ty? Zdôvodni svoj postoj.

Predsudky voči pohanom sa formovali v židovstve veľmi dlho. Aj preto neskôr kresťania z Jeruzalema kritizovali Petra za to, že stoloval s neobrezanými ľuďmi. Zdá sa, že sa viac zaujímali o dodržiavanie židovských obradných pravidiel, než o spasenie Kornélia a jeho rodiny. Mohli sa báť, že ak cirkev opustí židovské, rokmi osvedčené spôsoby konania, bude sa to vysvetľovať ako odmietnutie židovskej viery. To by v ich očiach mohlo viesť nielen k strate Božej priazne, ale sami by sa zo strany Židov vystavili rovnakej kritike a nenávisti, ktoré spôsobili Štefanovu smrť.

„Nadišiel čas, aby Kristova cirkev začala celkom novú fázu činnosti. Dvere, ktoré mnohí z obrátených Židov pred pohanmi zavreli, mali sa teraz naplno roztvoriť. Pohanov, ktorí prijali evanjelium, bolo treba pokladať za rovnocenných s tými, čo prišli zo židovstva, a to bez toho, aby museli podstúpiť obrad obriezky.“ (AA 136; SA 86)

Podobne ako na Turíce, aj v tomto prípade prežili obrátení skúsenosť hovorenia jazykmi, ktoré dovtedy nepoznali. Tento variant je pravdepodobnejší než hovorenie nejakými extatickými alebo nebeskými jazykmi. Rozdiel bol len v zmysle: kým apoštolov mal tento dar zacieliť na celosvetovú misiu, v prípade Kornélia išlo o potvrdenie, že Božia milosť pôsobila aj medzi pohanmi.

- **Prečo je dôležité nesúdiť to, čomu nerozumieme? Čo je podľa teba dôležitejšie: dodržiavanie pravidiel alebo záchrana človeka? Ako by si svoj postoj vysvetlil niekomu, kto nesúhlasí s tvojím konaním?**

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

APLIKÁCIA

CIRKEV V ANTIOCHII

¹⁹Po Štefanovej smrti nastalo v Jeruzaleme veľké prenasledovanie. Veriaci, ktorí sa odtiaľ rozišli, dostali sa až do Fenície, na Cyprus a do mesta Antiochie v Sýrii. S radostnou zvestou o záchrane však zoznamovali iba Židov. ²⁰Ale niektorí z nich, rodáci z Cypru a Cyrény, začali po svojom príchode do Antiochie zvestovať Krista aj pohanom. ²¹Moc Božia bola s nimi a veľké množstvo ľudí uverilo a obrátilo sa k Pánovi. ²²Správy o tom sa dostali už do jeruzalemského zboru. Bratia teda vyslali do Antiochie Barnabáša. ²³Keď tam prišiel a uvidel, ako Božia milosť pôsobí, veľmi sa z toho tešil a povzbudzoval všetkých, aby vo svojom rozhodnutí vytrvali a zostali Pánovi verní. ²⁴Barnabáš bol vzácny muž, plný Ducha Svätého a viery. Tak v Antiochii uveril v Pána Ježiša veľký počet ľudí. (Sk 11,19–24)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Po obrátení Kornélia sa Lukáš na chvíľu odpútava od Petrovej služby a vo svojom rozprávání sa zameriava na postúp evanjelia medzi pohanmi.

Prečítaj si text Sk 11,19–26. Čo sa udialo, keď utečenci z Jeruzalema prišli do Antiochie?

Táto časť jedenástej kapitoly sa vracia k Pavlovmu prenasledovaniu z ôsmej kapitoly. Kým dovtedy sa evanjelium šírilo predovšetkým v Judsku, niektorí veriaci z helenistov, ktorí museli pre prenasledovanie opustiť Jeruzalem, rozšírili evanjelium aj za hranice Judska.

Lukáš venuje výnimočnú pozornosť mestu Antiochia v Sýrii, kde utečenci začali kázať evanjelium helenistom aj Židom. A mnohí z nich sa naozaj rozhodli prijať vieru v Krista. Ježišovo poverenie zo Skutkov 1,8 sa začalo uskutočňovať prostredníctvom kresťanov, ktorí pochádzali z helenistov.

Vďaka úspešnému pôsobeniu cirkvi v Antiochii sa apoštoli v Jeruzaleme dohodli vyslať tam Barnabáša, aby zhodnotil situáciu. Keď si Barnabáš uvedomil obrovské možnosti na zvestovanie evanjelia, zašiel za Šavlom do Tarzu a priviedol ho do Antiochie s vedomím, že práve on môže byť obrovským prínosom pre toto dielo.

A Barnabáš sa nemýlil. Počas roka, ktorý spolu strávili v Antiochii, mohlo evanjelium počuť množstvo ľudí, z ktorých väčšina patrila k pohanom. Keďže Kristus bol stredobodom života veriacych, práve v Antiochii sa im začalo prvýkrát hovoriť „kristovci – kresťania“ (Sk 11,26). Biblický text naznačuje, že ich takto začali nazývať ľudia mimo cirkvi – veľmi pravdepodobne s posmešným zámerom, keďže veriaci sa medzi sebou nazývali „bratia“ (Sk 1,16), „učeníci“ (Sk 6,1), alebo dokonca „svätí“ (Sk 9,13). V čase vzniku knihy Skutkov sa pomenovanie „kresťania“ stalo bežné a rozšírené (Sk 26,28). „Kresťan“ znamená nasledovník alebo prívrženec Krista.

APLIKÁCIA

- **Ako ty sám vnímaš pomenovanie „kresťan“? Čo pre teba osobne znamená, že si „kresťan“? Čo je na tvojom živote „kresťanské“? Ako sa prejavuje tvoje kresťanstvo? V čom sa tvoj život líši – v podstatných veciach – od života, ktorý by si žil, keby si nebol kresťanom?**

PRENASLEDOVANIE ZA HERODESA

¹V tom čase kráľ Herodes položil ruky na niektorých z cirkvi a robil im zle. ²Mečom zahubil Jánovho brata Jakuba, ³a keď videl, že sa to Židom páči, dal chytiť aj Petra. Boli práve dni Nekvasených chlebov. ⁴Keď sa ho zmocnil, uvrhol ho do väzenia a dal ho strážiť štyrom strážam po štyroch vojakoch. Po Veľkej noci ho chcel predviesť pred ľud. (Sk 12,1–4)

V 12. kapitole sa Lukášova pozornosť venuje opäť situácii v Judsku. Dozvedáme sa o prenasledovaní kresťanov počas vlády kráľa Herodesa a o násilnej smrti Jánovho brata Jakuba (Mar 1,19; porovnaj aj Mar 10,35–41). Herodes chcel o život pripraviť aj apoštola Petra.

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

Prečítaj si text Sk 12,1–4. Skús si predstaviť situáciu ranej cirkvi a uvažuj o tom, aké problémy museli riešiť prví kresťania a aké problémy riešite vo vašom zbore dnes.

Kráľ Herodes, o ktorom sa tu hovorí, je Herodes Agrippa I., vnuk Herodesa Veľkého (Mat 2,1). Herodes Agrippa vládol v Judsku v rokoch 40 až 44 po Kristovi. Vďaka prejavovanej zbožnosti si ho jeho židovskí poddaní obľúbili – najmä skupina farizejov. Jeho pokus získať si u Židov priazeň prenasledovaním apoštolov dokonale zapadá do obrazu, ktorý o ňom máme z iných zdrojov. Poprava apoštola Jakuba sa ukázala ako veľmi účinný spôsob napĺňania Agripových cieľov, preto chcel popraviť aj Petra. Petra zatkli a uväznili. Vždy ho strážili štyria vojaci – k dvom bol pripútaný reťazami a dvaja strážili vchod. Takéto prísne bezpečnostné opatrenia boli veľmi pravdepodobne urobené aj preto, aby sa nezopakovala situácia, keď Peter a Ján zázračným spôsobom unikli z väzenia (Sk 5,17–20).

Prečítaj si text Sk 12,5–18.

V noci, ktorá predchádzala plánovanému súdu nad Petrom, bol apoštol opäť nadprirodzeným spôsobom vyslobodený z väzenia.

Lukáš potom zaznamenáva osud kráľa Agrippu, ktorý zomrel v Cézarei (Sk 12,20–23). Hoci sa mnohí odborníci pokúšali určiť príčinu kráľovej smrti (zápal pobrušnice, žalúdočné vredy či dokonca otrava), Lukáš veľmi jasne hovorí, že v pozadí kráľovej smrti bol Boží súd.

- **Jakub bol zabitý, Peter vyslobodený a Herodes čelí Božiemu súdu. V niektorých prípadoch sme svedkami spravodlivosti, v iných sa nám to tak nezdá. Učí nás to, že nemáme odpovede na všetky otázky. Preto nie je jednoduché prijímať vierou skutočnosti, ktorým nerozumieme? Ako sa to dá naučiť?**

APLIKÁCIA

PODNETY NA ZAMYSLENIE

„V desiatej kapitole knihy Skutky je zaznamenaný ďalší prípad pomoci nebeských anjelov, ktorej výsledkom bolo obrátenie Kornélia a celého jeho domu. Čítajte tieto kapitoly [8 až 10] a venujte im mimoriadnu pozornosť. Môžeme sa z nich naučiť, že nebesia sú ku kresťanovi, ktorý je zapojený do služby záchrany duší, oveľa bližšie, než by si mnohí mohli predstaviť. Z týchto textov by sme sa mali naučiť aj to, že Boh venuje pozornosť každej ľudskej bytosti. Preto by sme mali ku každému blížnemu pristupovať ako k jednému z Pánových nástrojov, ktoré si používa na završenie jeho diela na zemi.“ (6BC 1059)

„Keď sa cirkev modlí, Božie záležitosti budú napredovať a jeho nepriatelia budú spieť k zániku – hoci to cirkev nezabaví utrpenia a mučeníctva. Lukáš je veľmi reálne presvedčený o víťazstve evanjelia. Ukazuje, že hoci Božie slovo sa nedá spútať, jeho služobníci môžu trpieť v okovách.“ (MARSHALL, Howard I.: *The Acts of the Apostles*. Grand Rapids, MI: Eerdmans, 1980, str. 206.207)

NÁMETY NA SPOLOČNÉ UVAŽOVANIE

1. Kornélius je opísaný ako „zbožný a bohobojný“ človek, ktorý „dával ľuďom štedré almužny a ustavične sa modlieval k Bohu“ (Sk 10,2). Je zrejmé, že Boží Duch konal svoje dielo v Kornéliovom srdci oveľa skôr, než mal možnosť stretnúť sa s Petrom. Čo sa môžeme naučiť zo skutočnosti, že Kornéliova zbožnosť dala Bohu príležitosť, aby ho zasiahol poslanstvom evanjelia?
2. Vráťte sa spoločne k záverečnej otázke z pondelka: Čo z vášho kultúrneho, sociálneho a politického kontextu môže vyvolávať národnostné a etnické napätie, ktorému by sa kresťania mali vyhýbať? Ako môžeme získať nadhľad nad spoločenskými vplyvmi?
3. Napriek utrpeniu a bolesti sa Pavlova honba za prenasledovaním kresťanov obrátila na dobré: utečenci, ktorí prišli do Antiochie, začali kázať Židom aj helenistom. Povzbudte sa navzájom skúsenosťami, pri ktorých Boh obrátil vaše utrpenie a vašu bolesť na požehnanie.
4. Jakub bol jedným z najbližších Ježišových učeníkov (pozri Mar 5,37; 9,2; 14,33). Napriek tomu ako prvý spomedzi dvanástich zomrel mučeníckou smrťou. Nájdite ďalšie biblické príklady ľudí, ktorí nespravodlivo trpeli. Čo sa z toho môžete naučiť o problematike utrpenia?